

Het Fraudeprotocol van RVO

Versie juli 2025

Inhoud

Waarom dit Fraudeprotocol?	3
1.0 Fraude	5
1.1 Wat is fraude?	5
1.2 Fraudedefinitie RVO	5
1.3 Wat te doen bij vermoedens van fraude?	5
2.0 Het onderzoek	6
2.1 Van melding tot conclusie	6
2.2 Conclusies onderzoek	7
3.0 Conclusie: geen fraudevermoeden, wel schending	8
3.1 Bestuursrechtelijke correctie	8
3.2 Normoverdragend gesprek	8
4.0 Conclusie: fraudevermoeden	8
4.1 Kennisgevingsbrief & Kennisgevingsgesprek	8
4.1.1 Route Kennisgevingsbrief	9
4.1.2 Route Kennisgevingsgesprek	9
4.2 Aangifte	9
4.2.1 Route aangifte	9
4.2.2 Tegen wie kan aangifte worden gedaan?	10
4.2.3 Wat wordt van de (interne) melder verwacht bij een aangifte?	10
4.2.4 Wat gebeurt er na de aangifte?	10
4.3 Waarschuwingsbrief	10
5.0 M&O-register	11
5.1 Doel van het M&O-register	11
5.2 Wanneer wordt een partij opgenomen in het M&O register?	11
6.0 Verdere regierol	11
6.1 Gegevensvorderingen	12
6.2 Dossierafhandeling bij strafrechtelijk handelen	12

Waarom dit Fraudeprotocol?

RVO is verantwoordelijk voor de uitvoering van een groot aantal subsidieregelingen en andere instrumenten voor diverse opdrachtgevers. Hiermee zijn jaarlijks miljarden euro's aan overheidsgeld gemoeid. Zorgvuldige besteding daarvan is een grote maatschappelijke verantwoordelijkheid en een absolute noodzaak. RVO dient daarom bewust, integer en efficiënt met belastinggeld om te gaan. Door fraude wordt uiteindelijk de belastingbetaler gedupeerd en wordt het vertrouwen van de maatschappij in de overheid ondermijnd.

Het Fraudebeleid van RVO is gebaseerd op de [Rijksbrede Leidraad voor het tegengaan van Misbruik en Oneigenlijk gebruik van subsidies](#)¹ en op [Richtlijn nr. 2017/1371 van de Europese Unie](#)². In de Rijksbrede Leidraad worden de begrippen Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O) gehanteerd. Iedereen voelt instinctief wat met 'fraude' wordt bedoeld, we hanteren in dit protocol dit begrip in plaats van M&O uit de Leidraad. Misbruik heeft ongeveer dezelfde betekenis als fraude. Van oneigenlijk gebruik is sprake als er bijvoorbeeld strikt genomen wel conform 'de letter' (de regeling) wordt gehandeld, maar niet conform de 'geest' (het beoogde doel van de regeling). In dit Fraudeprotocol gebruiken we het begrip 'fraude' omdat het aansluit op de uitvoeringspraktijk.

Heb je een vermoeden van fraude? Meld dat dan na afstemming met je leidinggevende of procescoördinator zo snel mogelijk bij de Fraudesectie. Maar wat is fraude? Hoeveel bewijs heb je nodig om aangifte te doen? En hoe wordt een aangifte gedaan? Omdat fraude voor de meeste medewerkers geen onderwerp is waar zij dagelijks mee te maken krijgen, heeft RVO een Fraudesectie. De Fraudesectie is onderdeel van de afdeling Juridische Zaken. De Fraudesectie heeft kennis en expertise op het gebied van voorkoming en de bestrijding van fraude en heeft, vanuit de tweede lijn, de regie over de inzet van strafrechtelijke handhaving. Als Fraudesectie sporen we zelf geen fraude op want wij hebben geen opsporingsbevoegdheid. Wél voeren wij naar aanleiding van een melding (administratief) onderzoek uit. De Fraudesectie kan een afweging maken tussen de verschillende belangen, weet wanneer een zaak voldoende aanknopingspunten biedt om te kunnen spreken van 'fraude' en kent het proces.

Fraudemeldingen moeten zo efficiënt en effectief mogelijk worden opgepakt en afgehandeld. Het meld- en afhandelingsproces wordt - via een overzicht - stapsgewijs in dit Fraudeprotocol beschreven. Dit zorgt ervoor dat jij, als medewerker van RVO, weet wat je moet doen bij een vermoeden van fraude.

¹ <https://www.rijksfinancien.nl/sites/default/files/hafir/extra-info/74112-FIN-Handreiking-M-en-O-TG.pdf>

² Richtlijn (EU) 2017/1371 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juli 2017, betreffende de strafrechtelijke bestrijding van fraude die de financiële belangen van de Unie schaadt

Heb je een vermoeden van fraude?

- Check de definitie van fraude (H 1.2);
- Stel je leidinggevende of procescoördinator op de hoogte.

Stuur je melding naar Fraudemelden@rvo.nl

- **Wat staat er in de melding (H 1.3)?**
 - Wat is het vermoeden + Welke regeling + Dossier/zaaknummer + Status van het dossier (afhandelen iom Fraudesectie) + Wie/wat zijn de betrokken partijen + Wat is het financieel belang + Eventuele onderbouwing van je melding meesturen.
- Niet aan de te onderzoeken partij(en) doorgeven dat de fraudemelding is gedaan!**

Eerste fase: Intake & registratie

- Registratie melding + ontvangstbevestiging aan jou (melder) (H 2.1);
- Intake door de fraudesectie met jou;
- Eventueel opvragen nadere informatie + maken van afspraken.

Tweede fase: Onderzoek

- **Hoofdvraag: Is er een redelijk vermoeden van fraude (H 2)?.**
- Dossieronderzoek ;
- Medewerkers van RVO kunnen worden gevraagd mee te helpen bij het onderzoek (bijvoorbeeld het uitzetten van een bedrijfsbezoek of opvragen van informatie);
- Moet je tussentijds je dossier afhandelen? Overleg met de Fraudesectie (en eventueel JZ-aanspreekpunt).

Derde fase: Conclusie

- Conclusie wordt teruggekoppeld aan jou (als interne melder) en jouw manager(s) (H 2.2);
- **Conclusies kunnen zijn:**
- 1: Geen fraudevermoeden & geen schending van wet- en regelgeving;
- 2: Geen redelijk fraudevermoeden, maar wel gehandeld in strijd met bepalingen uit wet- en regelgeving;
- 3: Redelijk vermoeden van fraude.

Wie doet wat na de conclusie?

- **Melder:**
- Conclusie 1: Geen verdere acties meer te ondernemen, behalve de dossierafhandeling;
- Conclusie 2: Eventueel zelf bestuursrechtelijk oplossen, n.a.v. advies Fraudesectie en het JZ-aanspreekpunt);
- Conclusie 3: Bij een fraudevermoeden is de Fraudesectie aan zet. De Fraudesectie bespreekt met jou (melder) de verdere uit te zetten acties.
- **Fraudesectie:**
- Conclusie 1: Geen verdere actie;
- Conclusie 2: Advies aan jou & eventueel registratie in M&O-register (H 3);
- Conclusie 3: In principe aangifte bij het (Europees) Openbaar Ministerie, soms kennisgevingsbrief of -gesprek en registratie in het M&O-register (H 4). In geval sepot besluit Openbaar Ministerie: waarschuwingsbrief.

Vragen?

- Neem contact met ons op via jz.fraude@rvo.nl

1.0 Fraude

1.1 Wat is fraude?

Het begrip 'fraude' wordt vaak ten onrechte gebruikt als een containerbegrip voor alles wat afwijkt van de werkelijkheid. In het Wetboek van Strafrecht (Sr.) en andere wetten (zoals de Wet op de Economische Delicten of de Meststoffenwet) zijn bepalingen opgenomen waarin bepaalde 'frauduleuze' handelingen strafbaar worden gesteld. Er is geen strafbepaling die omschrijft wat 'fraude' precies is.

Waar moet je bij fraude concreet aan denken? Voorbeelden zijn - onder meer - valsheid in geschrifte, het gebruiken van een (ver) vals (t) geschrift (artikel 225 Sr.) en oplichting (artikel 326 Sr.).

- Bij valsheid in geschrifte kan worden gedacht aan het vervalsen van een handtekening, een factuur of een Vervoersbewijs dierlijke meststoffen (VDM). Dit kan door (onbevoegd) een handtekening te plaatsen voor iemand, maar ook door een factuur aan te (laten) passen.
- Er kan sprake zijn van oplichting als bijvoorbeeld (telefonisch) meerdere malen informatie wordt verstrekt of mededelingen worden gedaan, waardoor RVO wordt bewogen om toch een subsidie te verlenen, terwijl achteraf blijkt dat de gegeven informatie onwaar is.

Zo zijn er tal van voorbeelden. Kijk voor [red flags/voorbeelden en casussen](#) ook op intranet.

1.2. Fraudedefinitie RVO

In het Handboek Handhaving van RVO staat de definitie van fraude als volgt omschreven:

'Het bewust verstrekken van onjuiste [geen] of onvolledige informatie met als doel een voordeel te behalen, waarop geen recht bestaat.'

Dit voordeel hoeft niet alleen of direct in geld uit te drukken te zijn. Een voordeel kan ook bestaan uit bijvoorbeeld een onterecht verkregen vergunning of certificaat. Indien een redelijk vermoeden van fraude bestaat, zal hiertegen worden opgetreden door RVO. In welke vorm dat optreden kan plaatsvinden en waarom fraudevermoedens bij de Fraudesectie dienen te worden gemeld, wordt verderop in dit Fraudeprotocol behandeld.

1.3 Wat te doen bij vermoedens van fraude?

Jij hebt een belangrijke rol in de aanpak van fraude. Als je een vermoeden van fraude hebt, meld dit dan na afstemming met je leidinggevende of procescoördinator direct bij de Fraudesectie. Een onderbuikgevoel dat er 'iets niet klopt' is voldoende om de melding te doen: je hoeft het niet te kunnen bewijzen.

In artikel 162 Wetboek van Strafvordering (Sv.) is het namelijk verplicht gesteld dat er aangifte wordt gedaan indien het vermoeden van een misdrijf bestaat. De Fraudesectie start naar aanleiding van jouw melding een onderzoek, zie hoofdstuk 2. Er zijn verschillende belangrijke redenen waarom vermoedens van fraude bij de Fraudesectie moeten worden gemeld:

- *Onafhankelijk, uniform* onderzoek, *expertise* bij de Fraudesectie, beheer van het *M&O-register*, het opmaken van diverse *rapportages* van trends & fraudegevallen, *regie* over fraudeonderzoeken & het eventueel *opstellen* van aangifte(n).

DE MELDING

Het melden van vermoedens van fraude is laagdrempelig. Vermoedens van fraude dienen na afstemming met je leidinggevende of procescoördinator bij de Fraudesectie te worden gemeld via de postbus fraudemelden@rvo.nl.

Wat staat er in een melding?

- In de fraudemelding dien je aan te geven wat de vermoedelijke *frauduleuze handeling* is, om welke *regeling of instrument* het gaat, welke *partij(en)* betrokken zijn, wat de eventuele (financiële) *benadeling* is, het *dossiernummer(s)* en de *status van jouw dossier*.
- Daarnaast dienen revelante *(bewijs)stukken* te worden meegestuurd. Denk hier bijvoorbeeld aan het betreffende document waarvan jij denkt dat het mogelijk is vervalst of de toekenning- en/of verleningsbeschikking.

Niet alleen medewerkers van RVO melden vermoedens van fraude, maar ook externen. Dit kan met naam of anoniem, via de website van RVO. Verder is het ook mogelijk dat de Fraudesectie tips van opsporingsorganisaties ontvangt. Als blijkt dat de melding niet voor RVO is bestemd, wordt de melding doorgezet naar de juiste externe bevoegde instantie (gemeente, belastingdienst etc.).

GEEN MEDEDELING TEGENOVER AANVRAGER

Indien er een melding wordt gemaakt van het vermoeden van fraude, is het **niet** de bedoeling dat je dit met de betreffende partij/aanvrager communiceert. Een partij waar de melding betrekking op heeft wordt, zowel van de melding als van het eventuele (fraude)onderzoek, niet op de hoogte gesteld. Reden hiervoor is dat de betrokken partij anders een (mogelijk) strafrechtelijk onderzoek door het Openbaar Ministerie (OM) of Europees Openbaar Ministerie (EOM) kan frustreren. Er kan bijvoorbeeld bewijsmateriaal worden vernietigd. Daarnaast kan een mededeling over het fraudeonderzoek bij de onderzochte partij negatief overkomen, hoewel nog lang niet zeker is of er wel sprake is van een vermoeden van een mogelijk strafbaar feit.

AFHANDELING DOSSIER

RVO werkt op het bestuursrechtelijke terrein. Als echter sprake is van een vermoeden van fraude wordt in beginsel aangifte gedaan, de strafrechtelijke weg. Beide wegen kunnen parallel lopen. Dit vereist afstemming. Als medewerker van RVO die de fraudemelding heeft gedaan, blijf je zelf verantwoordelijk voor de bestuursrechtelijke afdoening van de aanvraag (verlening, vaststelling en het in acht nemen van de afhandelingstermijn). Indien er een (subsidie)aanvraag is gedaan of er loopt een bezwaarprocedure, dan dien jij dit - als behandelaar - zelf af te handelen.

LET OP: Het is wel wenselijk om de bestuursrechtelijke afhandeling, met de Fraudesectie en jouw aanspreekpunt bij de afdeling JZ (accountjurist), af te stemmen. In sommige gevallen dient de aanvraag of de beslissing op bezwaar namelijk nog (even) aangehouden te worden in verband met het fraudeonderzoek. Het is immers niet de bedoeling om een - eventuele - strafrechtelijke vervolging te frustreren. De Fraudesectie houdt je op de hoogte van het fraudeonderzoek.

2.0 Het onderzoek

Hoe gaat een fraudeonderzoek in zijn werk? Dit verschilt per melding, maar om je toch een idee te geven hoe dit in zijn algemeenheid werkt, volgt hieronder een beschrijving van een onderzoek naar aanleiding van een *interne melding*. Hiermee bedoelen we een melding van een medewerker van RVO.

2.1 Van melding tot conclusie

Binnengekomen meldingen worden aan de hand van de vijf dimensies getoetst. De vijf dimensies bestaan uit: politiek, bestuurlijk, maatschappelijk, technisch en juridisch. De stappen die daarop volgen:

- De melding wordt *geregistreerd* en krijgt een eigen onderzoeksnummer;

- Jij, als melder, ontvangt een ontvangstbevestiging en wordt op de hoogte gesteld dat een intake kan volgen;
- De Fraudesectie doet eventueel een *intake* met jou, waarbij ingegaan wordt op de melding;
- Indien er voldoende informatie beschikbaar is gaat de Fraudesectie hiermee aan de slag. Als dit niet het geval is, kan er bij jou om nadere *informatie of onderbouwing* worden gevraagd. Soms kan zelfs een bedrijfsbezoek noodzakelijk zijn;³
- De Fraudesectie controleert of de betrokken partij aanspraak maakt op *andere regelingen* van RVO en kan nagaan of er nog *betalingen* openstaan;
- De Fraudesectie *onderzoekt*, met de fraudemelding als startpunt, of sprake is van een redelijk vermoeden van een strafbaar feit. In dit onderzoek kunnen verschillende handelingen plaatsvinden, zoals: dossieronderzoek, het bevragen van andere overheidsdiensten en het uitvoeren van digitaal onderzoek, de Fraudesectie heeft namelijk *geen* opsporingsbevoegdheid;
- Na het fraudeonderzoek komt de Fraudesectie tot een *conclusie en advies*, waarbij kan worden overgegaan tot vervolgstappen (zoals bijvoorbeeld een aangifte bij het OM of EOM);
- De conclusie en het advies worden gedeeld met de Procescoördinator/manager(s) van de betreffende regeling, en de interne melder, zodat zij een beslissing kunnen nemen over eventuele bestuursrechtelijke *vervolgstappen* en de noodzakelijk te nemen maatregelen ten behoeve van risicobeheersing (bijvoorbeeld integrale controle bij nieuwe aanvragen van dezelfde partij).

Hoewel de Fraudesectie onafhankelijk onderzoek doet, wordt **niet** iedere onderzoekshandeling door de Fraudesectie zelf verricht. De Fraudesectie heeft jou in bepaalde gevallen nodig om bijvoorbeeld nadere informatie in te winnen, zodat we gezamenlijk (vermoedens van) fraude kunnen aanpakken.

EXTERNE MELDINGEN

Bij *externe meldingen*, meldingen gedaan door andere overheidsinstanties of burgers, is de werkwijze van het onderzoek nagenoeg gelijk. Het verschil met interne meldingen is dat er met externe melders in beginsel *geen* intake en zeker *geen* terugkoppeling over de voortgang (proces) en conclusie van het fraudeonderzoek plaats zal vinden. De reden hiervoor heeft voornamelijk met privacyoverwegingen te maken, maar ook om te voorkomen dat er verwachtingen worden gewekt over eventuele vervolgacties. Daarbij wordt ook voorkomen dat partijen enkel meldingen doen om een andere partij in een kwaad daglicht te stellen.

2.2 Conclusies onderzoek

Een onderzoek kan leiden tot de volgende mogelijke conclusies:

- **Geen redelijk vermoeden van fraude en ook geen schending van wet- en regelgeving.** In dat geval wordt het *onderzoek gesloten* en worden er geen verdere acties ondernomen en wordt de partij verwijderd uit het M&O register;
- **Geen redelijk vermoeden van fraude, maar er is wel gehandeld in strijd met bepalingen uit wet- en regelgeving.** In zo'n geval kan een *bestuursrechtelijke correctie* noodzakelijk zijn en, afhankelijk van de omvang van de correctie en impact op RVO, opname van deze partij in het *M&O-register* van RVO. De (lijn)afdeling dient de bestuursrechtelijke correctie door te voeren (na afstemming met jouw aanspreekpunt bij JZ (accountjurist) en eventueel de Fraudesectie). Ook kan worden geadviseerd om een *normoverdragend gesprek* te voeren met de betreffende partij, zie hoofdstuk 3.
- **Er is sprake van een 'redelijk vermoeden' van fraude.** Uitgangspunt is dat RVO hiervan *aangifte* doet bij het OM of EOM, conform de wettelijke verplichting (artikel 162 Sv.), zie hoofdstuk 4.2. De omstandigheden van het geval kunnen echter met zich meebrengen dat geen aangifte wordt

³ De Fraudesectie geeft hierbij advies aan de betreffende (lijn)afdeling om een bedrijfsbezoek uit te zetten/te laten plaatsvinden. De (lijn)afdeling is op dat moment zelf verantwoordelijk voor het uitzetten hiervan. Na het bezoek wordt, door de betrokken afdeling, aan de Fraudesectie een terugkoppeling gegeven en wordt de melding verder behandeld.

gedaan, maar een *kennisgevingsbrief* wordt gestuurd of een *kennisgevingsgesprek* wordt gevoerd, zie hoofdstuk 4.1. De partij wordt in dergelijke gevallen geregistreerd in het M&O-register.

3.0 Conclusie: geen fraudevermoeden, wel schending

Hiervoor is beschreven dat er drie mogelijke uitkomsten zijn van een fraudeonderzoek. Indien er geen fraudevermoeden is én geen schending van wet- en regelgeving, dan hoeft er niets te worden gedaan. Uiteraard moeten openstaande bestuursrechtelijke acties nog wel worden afgehandeld. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de conclusie wanneer er geen sprake is van een redelijk vermoeden van fraude, maar wél schending van wet- en/of regelgeving.

Bij schending van wet- en/of regelgeving kan je denken aan het overtreden van een voorwaarde van de (subsidie)regeling. Bijvoorbeeld het niet (tijdig) melden van een projectwijziging.

3.1 Bestuursrechtelijke correctie

In sommige gevallen kan het nodig zijn om een bestuursrechtelijke correctie op te leggen. Bijvoorbeeld, als een project waar bij RVO subsidie voor is aangevraagd gewijzigd is, en uit onderzoek blijkt dat bepaalde kosten niet subsidiabel zijn. Als het project niet meer subsidiabel is, volgens de voorwaarden uit de subsidieregeling, dan kan het zijn dat (een deel van) de uitbetaalde subsidie moet worden teruggevorderd.

3.2 Normoverdragend gesprek

Indien wet- en regelgeving geschonden is, maar er geen redelijk vermoeden van fraude is, kan de Fraudesectie adviseren om een normoverdragend gesprek te voeren met de betreffende partij(en). Er is op dat moment dus *geen* vermoeden van een strafbare gedraging. Het is wenselijk om deze schending, van wet- en regeling, met de betreffende partij te bespreken, zodat dit in de toekomst niet nogmaals voorkomt.

Als de Fraudesectie het advies geeft om een normoverdragend gesprek te voeren, dan geeft de Fraudesectie aan welke bevindingen er zijn gedaan en welk resultaat zij verwacht dat het gesprek oplevert. Het normoverdragend gesprek zal worden gevoerd door jou, de (lijn)afdeling, zelf.

Bijvoorbeeld: indien uit het fraudeonderzoek is gebleken dat een partij *per ongeluk* een aanvraag onjuist heeft ingevuld, maar dit heeft er wel toe geleid dat RVO een subsidiebedrag heeft uitbetaald, kan de Fraudesectie de afdeling adviseren om zelf een normoverdragend gesprek te voeren met de partij.

Tijdens zo'n normoverdragend gesprek wordt de partij erop gewezen dat zijn werkwijze per direct moet worden verbeterd.

4.0 Conclusie: fraudevermoeden

Indien sprake is van een vermoeden van fraude, dus een strafrechtelijke gedraging, dan zal in principe een aangifte volgen. In sommige omstandigheden kan de Fraudesectie er ook voor kiezen om een zogenoemde kennisgeving te geven. In dit hoofdstuk wordt hieraan uitwerking gegeven.

4.1 Kennisgevingsbrief & Kennisgevingsgesprek

De Fraudesectie kan in plaats van een aangifte kiezen voor een *kennisgeving*. Dit kan zowel schriftelijk, door een Kennisgevingsbrief, als mondeling, door een Kennisgevingsgesprek. De hoofdregel is dat er bij een Kennisgeving sprake zal zijn van een *vermoeden van fraude conform de hierbovengenoemde definitie*. Dit betekent dat de partij in het M&O-register wordt opgenomen.

Wanneer de Fraudesectie kiest voor een *Kennisgeving* in plaats van een aangifte, hangt van meerdere omstandigheden af. Factoren die worden meegewogen in de beslissing om over te gaan tot een kennisgeving zijn (niet-limitatief):

- Er is geen recidive (herhaling) bekend;
- Het OM zal hoogstwaarschijnlijk niet overgaan tot vervolging;
- Er is sprake van een gering financieel belang;
- Het is gebleven bij een 'poging', RVO heeft de strafbare handeling ontdekt vóór de verlening en/of uitbetaling;
- De rol van de partij en de relatie met RVO.

De Fraudesectie kan bij een *Kennisgeving* kiezen voor een gesprek of een brief. Deze keuze is afhankelijk van verschillende factoren. Het doel van de kennisgeving is aansturen op nmiddellijke gedragsverbetering van de partij(en). De Fraudesectie kan bijvoorbeeld voor een Kennisgevingsgesprek kiezen als de betreffende partij, als gemachtigde/intermediair, veel aanvragen bij RVO doet. Door zo'n gesprek persoonlijk met de betrokkenen te voeren, wordt kenbaar gemaakt dat het geconstateerde gedrag niet toelaatbaar is.

4.1.1 Route Kennisgevingsbrief

Een kennisgevingbrief wordt door de Fraudesectie opgemaakt en na ondertekening én goedkeuring van de afdelingsmanager van JZ, aangetekend verzonden. Soms wordt ook de (lijn)afdeling hierbij betrokken, om bijvoorbeeld te controleren of de regelingsvoorwaarden goed zijn uitgelegd. Deze brieven worden *niet* opgeslagen in de reguliere registratiesystemen en zijn daardoor ook niet zichtbaar voor medewerkers. De brieven worden in een aparte kluismap opgeslagen. Dit wordt gedaan vanwege de vertrouwelijkheid van de inhoud van de brieven. Na verzending stuurt de Fraudesectie de brief door naar de verantwoordelijke (regelings-)manager en eventueel de interne melder.

4.1.2 Route Kennisgevingsgesprek

Een kennisgevingsgesprek wordt door de leden van de Fraudesectie gevoerd en eventueel met de afdelingsmanager van JZ maar in elk geval met diens akkoord. Tijdens het kennisgevingsgesprek wordt de betreffende partij gewezen op de onwenselijke gedragingen, waardoor vermoedens van het strafbare feit zijn ontstaan. Vervolgens wordt er besproken hoe de verwijtbare gedragingen hebben kunnen plaatsvinden en hoe betrokkene(n) dit door het maken van afspraken per direct voorkomen.

De betreffende (lijn)afdeling wordt vóór het gesprek op de hoogte gebracht van de bevindingen van het onderzoek dat de Fraudesectie heeft uitgevoerd. Na afloop van het gesprek wordt de betreffende (lijn)afdeling in kennis gesteld over de uitkomst en de eventuele consequenties en gemaakte afspraken.

4.2 Aangifte

Een '*redelijk vermoeden van fraude*' is voldoende om aangifte te kunnen doen bij het OM of EOM, conform de wettelijke verplichting uit artikel 162 Sv. RVO is *geen* opsporingsorganisatie en hoeft dus geen onomstotelijk bewijs te leveren.

4.2.1 Route aangifte

De uitkomsten van het onderzoek worden aan de afdelingsmanager van JZ en de verantwoordelijke (regelings-)manager gerapporteerd. Instemming van beiden is nodig om het *proces* van aangifte op te starten. Daarna stelt de Fraudesectie de aangifte op en legt deze voor aan de afdelingsmanager van JZ en de verantwoordelijke (regelings-)manager. Als beiden akkoord zijn met de *inhoud* van de aangifte, zal de voor JZ verantwoordelijke Hoofddirecteur geadviseerd worden aangifte te doen, waarbij de voor het instrument verantwoordelijke Directeur in c.c. wordt meegenomen. Na akkoord zal de aangifte

voorgelegd worden aan de Directeur-Generaal van RVO. De Directeur-Generaal is bevoegd tot het ondertekenen van de aangifte. Hierna wordt de aangifte ingezonden naar de contactpersoon van RVO bij het OM of EOM.

EOM staat voor Europees Openbaar Ministerie en is een onafhankelijk orgaan van de EU dat bevoegd is om misdrijven waarmee Europees geld is gemoeid te bestrijden. In het geval van mogelijke fraude met Europese middelen (EU-Fondsen), wordt naast melding bij de Fraudesectie van RVO ook melding gedaan in OLAF door de Afdeling Finance en Control (zie FAQ). OLAF staat voor L'Office européen de Lutte Anti Fraude' en is het Europees Bureau voor Fraudebestrijding. Het systeem waarin meldingen worden gedaan is het IMS ('Irregularities Management System').

De betreffende partij waartegen aangifte wordt gedaan, wordt *niet* op de hoogte gesteld van de aangifte. De partij wordt wél in het M&O-register opgenomen.

4.2.2 Tegen wie kan aangifte worden gedaan?

Er kan een aangifte worden gedaan tegen zowel natuurlijke personen als tegen rechtspersonen (ondernemingen). Als aangifte wordt gedaan tegen een rechtspersoon, zal vrijwel altijd ook aangifte worden gedaan tegen een of meer bestuurders, omdat de bestuurder(s) juridisch verantwoordelijk zijn voor het handelen namens de onderneming. Soms kan ook aangifte worden gedaan tegen degene die de contacten onderhoudt met RVO, zoals bijvoorbeeld een intermediair/gemachtigde. Per geval zal een gedegen afweging gemaakt moeten worden, tegen wie aangifte wordt gedaan.

4.2.3 Wat wordt van de (interne) melder verwacht bij een aangifte?

Indien de aangifte het vervolg is van een melding die is gedaan door een interne medewerker, zal de Fraudesectie de verantwoordelijke manager en betreffende medewerker op de hoogte houden van de aangifte en de uitkomst daarvan. De medewerker *kan* daarbij in bijzondere gevallen als getuige worden opgeroepen om te verklaren op zitting of voor een getuigenverhoor tijdens het opsporingsonderzoek. De Fraudesectie zal - mocht het zover komen - de medewerker hierin altijd ondersteunen en voorbereiden.

4.2.4 Wat gebeurt er na de aangifte?

Uitsluitend het OM of EOM kunnen tot *strafvervolg*ing overgaan. Daartoe maakt het OM een afweging waarbij aspecten als de ernst van de gedraging, financieel belang, recidive, opsporingscapaciteit en bewijsbaarheid een rol spelen. Het EOM is indien er aangifte wordt gedaan verplicht om tot vervolging over te gaan. Als het OM of EOM tot vervolging overgaat, dient een verdachte zich te verantwoorden voor de strafrechter en loopt hij de kans te worden veroordeeld tot een geldboete, taakstraf of gevangenisstraf. Indien RVO financieel nadeel heeft geleden door het strafbaar handelen, stelt RVO zich als *benadeelde partij* in de strafzaak. Op deze manier wordt geprobeerd de onterecht betaalde bedragen terug te krijgen. De Fraudecoördinator (of een ander lid van de Fraudesectie) treedt namens RVO op in een strafzaak.

Indien het OM of EOM besluit de zaak niet te vervolgen (seponeren) dan kan de Fraudesectie de betreffende verdachte partij alsnog een *waarschuwing*sbrief sturen (zie 4.3).

4.3 Waarschuwing

Indien er een vermoeden van fraude bestaat, wordt er in beginsel aangifte gedaan. Het kan nodig zijn om een *waarschuwing aan de aanvrager en/of intermediair* af te geven, als er *geen* vervolging plaatsvindt door het OM (sepot) en RVO de partij wél als risicovol beschouwd. In dergelijke gevallen stuurt de Fraudesectie een *waarschuwing*sbrief. Uiteraard ligt het er aan wat de reden voor het OM of EOM is geweest om te seponeren en hoe lang geleden de vermeende fraude heeft plaatsgevonden.

5.0 M&O-register

Het M&O-register (voluit: het departementale register van ernstige onregelmatigheden bij subsidies) is in het leven geroepen om op departementaal niveau een overzicht te geven van risicovolle partijen. Enkel de leden van de Fraudesectie hebben toegang tot het register, omdat het gevoelige informatie betreft. In het M&O-register worden partijen opgenomen die wet- en regelgeving bewust hebben overtreden en waartegen aangifte is gedaan, zie paragraaf 2.2.

Rechtspersonen, betrokken intermediairs en natuurlijke personen kunnen worden geregistreerd in M&O-register. De gegevens blijven vanaf het moment van registratie 3 jaar opgenomen, tenzij er sprake is van een lopende juridische procedure. Hiervan is bijvoorbeeld sprake in geval er een bezwaar of beroepsprocedure loopt. In dergelijke gevallen blijven de gegevens tot het einde van de procedure in het M&O-register staan.

5.1 Doel van het M&O-register

Doel van het M&O-register is het *voorkomen* van misbruik van subsidies. Niet alleen kan het register helpen om een goede risicoafweging te maken bij de afhandeling van (nieuwe) subsidieverleningen binnen dezelfde regeling, maar kan het ook worden gebruikt ten behoeve van preventieve weigering van subsidieverleningen (artikel 4:35 Awb).

5.2 Wanneer wordt een partij opgenomen in het M&O register?

Vooralsnog worden partijen in het M&O-register opgenomen indien zij na een melding worden onderzocht op een vermoeden van fraude. Daarnaast dient een partij in het M&O-register te worden geregistreerd, indien:

- Er een bestuurlijke boete is opgelegd op grond van de Wet bestuurlijke boete meldingsplichten door ministers verstrekte subsidies (kortweg: Boetewet);
- Er aangifte is gedaan bij het Openbaar Ministerie op grond van artikel 162 van het Wetboek van Strafvordering vanwege vermoedens van een inbreuk op- of onrechtmatig gebruik van een regeling.

6.0 Verdere regierol

De Fraudesectie voert de regie over strafrechtelijke handhaving, waarbij het doen van fraudeonderzoeken de hoofdtaak is. Onder de regierol valt onder meer de coördinatie van gegevensvorderingen van opsporingsdiensten en de coördinatie op dossierafhandeling als er een strafzaak aan de orde is.

6.1 Gegevensvorderingen

Regelmatig ontvangt RVO van opsporingsdiensten gegevensvorderingen. Dat is een verzoek van een opsporingsambtenaar om bepaalde gegevens te delen. RVO is *verplicht* deze gegevens aan de betrokken instantie te leveren. Dit verzoek kan - onder meer - afkomstig zijn van de politie, het OM, de FIOD, NVWA, omgevingsdiensten, etc. In beginsel behandelt de Fraudesectie alleen gegevensvorderingen die ondertekend zijn door bevoegde opsporingsambtenaren.

Gegevensvorderingen dienen bij de Fraudesectie te worden aangeleverd via jz.fraude@rvo.nl. De Fraudesectie heeft hierin een *regierol*;

- De Fraudesectie neemt contact op met de betreffende instantie over de vordering;
- Bij voorkeur overlegt de betreffende instantie aan RVO een getekende vordering;
- Voor de inwinning van de documenten/gegevens wordt de hulp van de betreffende lijnafdeling(en) ingeschakeld. Hiermee wordt voorkomen dat dubbele en/of onjuiste informatie wordt aangeleverd en belangrijke informatie ontbreekt;
- De (lijn)afdelingen sturen de verzochte informatie naar de Fraudesectie;
- De Fraudesectie stuurt vervolgens de gegevens/documenten naar de opsporingsdienst.

Op deze manier houdt de Fraudesectie de regie over het proces van inwinnen en uitleveren van de gewenste informatie.

Het is van belang om de gegevensvordering aan te leveren bij de Fraudesectie, omdat het (vrijwel) altijd gaat om informatie die nodig is bij een (strafrechtelijk) onderzoek. De Fraudesectie houdt contact met de opsporingsorganisatie en kan (op een later moment) ook tot eigen onderzoek overgaan.

6.2 Dossierafhandeling bij strafrechtelijk handelen

Als tegen een partij aangifte is of wordt gedaan, is het noodzakelijk handelingen m.b.t. lopende dossiers van die partij *af te stemmen* met de Fraudesectie. Hiermee wordt voorkomen dat een aanvraag ondanks een fraudemelding (gedeeltelijk) wordt toegekend. Immers, een fraudemelding doen en toch een positief besluit afgeven, is normaliter niet logisch. Ook dient te worden voorkomen dat acties op individuele dossiers het strafrechtelijk onderzoek schaden.